

Menekülés Valósvirtuáliából

Geo_Metri_ja. Vajdasági Kortárs Művészetek Múzeuma, Újvidék

Bevallom, nagyon nehezen fogtam hozzá ennek a szövegnek a megírásához. Miután egy reggel hajnali háromkor ébredtem, és kínomban olvasni kezdtem egy, az asztalomon napok óta negyedéig elolvasva heverő svéd horrorregényt, majd néhány órán belül, egy hirtelen ötlettől vezérelve úgy döntöttem, újranézem a YouTube-on Chris Cunningham videóit, valahol a tizedik klipet nézegetve bevillant: ez a világ nem egy biztonságos hely. És akkor rájöttem: hisz pontosan ebből indul ki, ezt fejtegeti a katalógus kiváló kísérőszövege is.

Manapság a világ legkülönbözőbb országaiban művészek tömege nyúl ismét a geometrikus művészetnek nevezett irányzathoz. Mint a kiállítás anyagából készült katalógusból kiderül, ezt akár menekülésnek is lehetne nevezni a (rég összefolyó valós és virtuális) lét bizonytalanságából és bizonytalanságában fenyegető voltából valamibe, ami – hadd mondjuk rá – biztos. Törékeny, bármely pillanatban összeomolható énünknek akár egyféle újjáteremtési aktusa, vagy annak kísérlete is lehet ez a hozzáállás. Ez volna a neohumán álláspont a poszthumánnal (ezt a kifejezést itt kizárólag ebben a szűkített értelemben használom) szemben, vagyis a szándékolt énnélküliség művészeti praxisának az ellentéte. Akkor is, ha a különbségek szabad szemmel gyakran nehezen különböztethetők meg, és mindkét tendencia a posztmediális művészeti praxis integratív része.

Vagyis menekülünk. A fenyegető, kiszámíthatatlan, szeszélyes jelen és a klausztrofobikusan szorongató, széteső jövő elől valamiféle biztonságos vagy látszólag a biztonság ígéretével kecsegtető szent geometria birodalmába. (Ne felejtjük el, mióta létezik a geometria tudománya, olykor „szent geometriának” titulálták – hogy okkal vagy anélkül, nem az én illetékeségem eldönteni.) És immár nem az énnélküliség hűvös távolságtartásá-

ban lubickolva, hanem megpróbálva újjáalkotni, redefiniálni, újra artikulálni ugyanazt.

Persze a válaszadási módozatok sokfélék, és vannak, akiknek az egész életművén végigvonul – talán Ariadné fonalához hasonlóan – ez a fajta geometrikus önkifejezési mód.

Persze megvannak a kedvenceim, akiket külön kiemelnék: Bosiljka Zirojević Lečić *Kis puha forma* és *Nagy puha forma* címetek viselő kemény, minden bizonnyal falemezekre burkolt textil-, illetve gyapjúsövet alakzatai, ahol a feketésszürke szövetalapra kék pasztell-geometriai formákat álmódott, vagy Marija Sarvan *Nulladik forma* című első, nagyobbik sorozata, ahol hat, két sorban elhelyezett, nagyobb formátumú téglalapidomra fekete, egymást részben lefedő, részben kiemelő – s minden bizonnyal – selyemcsíkokból megálmódott és azzal kitöltött téglalap-terekben az alkotó mintegy bújócskát, elegáns, kifinomult valóságot és gazdag asszociatív mezőt sugall objektjeivel, vagy például Miroslav Pavlović egymástól elforduló, de egymásba kapcsolódó, görbített, rozsdásodó acélalkotásai. Valamint persze Dragomir Ugren monokróm vászonsorozatai, melyek egy része hommage más alkotások előtt, és melyekből történetek bontakoz(hat)nak ki, s a dimenziói, mint az előző alkotó általam kiválasztott műtárgyainak, szintűgy váltakozó méretűek lehetnek. Mivel nem céлом felsorolni mindenkit, még akkor sem, ha megérdemlik, legyen elég ennyi.

Vagyis: a valóság nem egy biztonságos hely, beleértve önmagunk sérülékeny énjét is. Az új geometriai művészet csak egy a lehetséges válaszreakciók, kiütkeresések közül ennek a sajnos nagyon is valós ténynek az aspektusából. Gondolatban a múzeum kerthelyiségében ülök, és egy adag gépi kávéval a kezemben csak mosolygok: Malevicsnek, Moholy-Nagynak, valamint a többieknek mélységesen igazuk volt.

